

que ad finem, quando in gratia moriuntur, et ideo necessitas specialis auxili ad perseverandum generaliter tradita ac definita illos etiam comprehendit. Ratio autem hujus necessitatis, quæ a Patribus ex repugnantia fomitis sumitur, vel non est adæquata, sed una ex præcipuis quæ in nobis propriam radicem hujus necessitatis ostendit; vel, quod magis placet, suo modo etiam parvulos comprehendit; nam, licet in illa ætate per fomitem non possint ad peccandum trahi, tamen in se habent incentivum peccati, a quo, si viverent, impugnarentur, vel etiam vincerentur; dum ergo rapiuntur, ne malitia vel fictio, qui sunt fructus fomitis, illos dejiciant, per donum perseverantiae præveniuntur ne a fomite vincantur, et ita etiam in parvulis ex corruptione et inordinatione naturæ hujus gratiæ necessitas desumitur. Atque ex his solutum manet secundum argumentum in principio questionis positum. Primum autem et tertium postulant quæstiones in capitibus sequentibus tractandas.

CAPUT V.

QUID SIT DONUM PERSEVERANDI USQUE IN FINEM,
QUIDVE ULTRA POTESTATEM PERSEVERANDI
ADDAT?

1. Donum perseverantiae non est habitus. — Probatur primo. — Probatur secundo. — Primum omnium supponendum est, hoc donum perseverantiae non esse aliquem habitum. Ita docuit D. Thomas, dicta quæst. 109, art. 10, estque res per se evidentissima. Primo, quia gratia habitualis, cum omnibus habitibus virtutum et donorum quæ illam comitantur, infunditur omnibus justificatis; et tamen non omnibus infunditur donum perseverantiae; ergo hoc donum non est habitus infusus. Major supponitur ex lib. 6; minor certissima est, quia omnes qui recipiunt hoc donum perseverantiae, de quo tractamus, perseverant; at non omnes justi perseverant, neque omnes hoc donum recipiunt. Dices donum perseverantiae non esse habitum veluti conaturaliter debitum gratiæ habituali, et ideo non omnibus justis infundi; nihilominus tamen esse posse quemdam habitum fidei extraordinarium, et non debitum, nec naturæ, nec habituali gratiæ, quem Deus sua liberitate infundit cui et quando vult. Sed contra hoc argumentor secundo, quia talis habitus

frustra et sine fundamento fingitur, cum vix possit mente concipi. Nam vel est in essentia animæ, et sic, vel non potest addere virtutem operandi distinctam a gratia; vel est in potentis, et sic non potest non versari circa materias virtutum et donorum, et inclinare ad actus illorum. Unde non potest non esse aliqua virtus, vel donum quod distingui non potest a donis et virtutibus quæ nunc infunduntur, cum nulla ratio distinctionis excogitari possit.

2. Tertio probatur. — Tertio, qualisunque fingatur talis habitus, de se potest amitti durante vita; donum autem perseverantiae amitti non potest, teste Augustino, dicto libro, a principio; ergo. Major declaratur ex discurso ejusdem Augustini, quia donum perseverantiae ideo amitti non potest, quia non datur integre, donec per mortem consummetur, et postea perdi non potest. Unde recte dixit Augustinus supra, capite sexto, ideo perseverantiam non posse amitti, quia justus post mortem peccare non potest. At vero habitus in uno instanti infunditur, et postea de se manet subjectus mutationi liberi arbitrii, ac proinde ammissibilis est, ut libro sequenti ostendemus. Dicunt aliqui esse posse habitum determinatum potentiam ad bonum. Sed contra, quia talis habitus necessitatet illam, et sic perseverare non esset liberum, quod dici non potest, ut capite sequenti videbimus. Respondent esse posse habitum determinatum ad bonum in communi, non vero ad singulos actus, et ideo non tollere libertatem in illis, quia non inducit necessitatem quoad exercitium, sed tantum quoad specificationem. Sed contra, quia hoc ipsum est nimis falsum, tum quia, seclusis privilegiis, homines prædestinati, dum perseverant, libere perseverant, etiam quoad specificationem, quia ita non transgrediuntur præcepta ut possint transgredi, et ita stant ut possint cadere, et ideo monentur ut cum metu et tremore suam salutem operentur, ut ex Scripturis admonuit Concilium Tridentinum, sess. 6, cap. 43; tum etiam quia impossibile est solum habitum posse determinare infallibiliter, seu necessitare voluntatem ad bonum etiam in communi, quia habitus non necessitat ad actualem considerationem necessariam ad bene operandum, nec consumit aut tollit libertatem innatam voluntati humanæ ad eliciendum et suspendendum actum suum, ut iterum capite sequenti occurret.

3. Probatur quarto. — Quarto, est optima ratio, quia per donum perseverantiae preser-

vatur homo ab omni gravi lapsu; hoc autem non potest facere habitus per se spectatus, nisi addatur auxilium. Quod si auxilium actuale necessarium est, illud sufficit sine habitu superaddito gratiæ et virtutum; ergo non datur tale donum per habitum superadditum. Minor quoad priorem partem probatur, tum quia habitus indiget auxilio actuali ad operandum, ut docet D. Thomas, dicta quæst. 109, art. 9, et in lib. 3 dictum est; perseverantia autem per operationem fit; ergo non potest habitus illam praestare sine auxilio actuali; tum etiam quia habitus per se spectatus non applicat voluntatem ad opus, sed potius voluntas arbitrio suo utitur habitu, cum vult. Unde quantum est ex vi cujuscumque habitus, potest voluntas non uti illo in quacumque occasione et opportunitate, ac subinde peccare, nisi aliunde per auxilium applicetur efficaciter; ergo habitus sine auxilio non sufficit. Altera vero pars, scilicet, auxilium sine habitu posse sufficere, probatur, quia per auxilium potest Deus facere ut voluntas velit, et operetur secundum omnes virtutes infusas, vel acquisitas, temporibus opportunis ac necessariis. Sed si homo faciat, perseverabit; ergo si congruum detur auxilium, satis erit sine speciali habitu. Et hic discursus probat non solum de peculiari habitu ab aliis distincto, sed etiam de quacumque intensione gratiæ vel virtutum, quia nulla quantacumque habituum gratiæ intensio ad donum perseverantiae sufficit, quia semper de se indifferens est, et in omni occasione et opportunitate ita inclinat ut voluntas illi conformari vel subtrahi possit, nisi aliunde per actualia auxilia protegatur, et certissime inducatur. Et e converso non est necessaria talis intensio habitualis ad perseverantiam, quia si dentur auxilia actualia congrua in quocumque statu gratiæ, etiamsi valde remissa sit, perseverari potest, ut constat in parvulis, et in adultis qui per duos vel tres actus, et interdum per unam tantum contritionem remissam justificantur et salvantur. In his vero qui longo tempore perseverant, major intensio gratiæ perseverando comparatur; verumtamen etiam illa potest esse non nimis magna, et quantacumque illa tandem sit, non tam est causa perseverantiae, quia effectus, quamvis, quia perseverantia illa successione actuum perficitur, priores actus erunt causa majoris intensiois habitus, et illa intensio aliquid conducit ad posteriores actus quibus paulatim perseveratur, simpli-

citer autem non est ad perseverandum necessaria.

4. Summa præcedentis doctrinæ. — *Multiplex perseverandi modus.* — Relinquitur ergo ut proprium donum perseverantiae usque in finem in speciali auxilio gratiæ consistat. Addendum vero est, regulariter seu ordinarie loquendo, donum hoc non esse unum simplex, sed multiplex seu plurium collectionem. Quia perseverantia non consistit regulariter in uno actu nec in uno momento perficitur, sed in temporis duratione ac successione, in qua plures actus, vel plures effectus gratiæ ad perseverandum necessarii sunt; ergo sunt necessaria plura auxilia congrua ad illos actus seu effectus; in illorum ergo collectione donum hoc consistet. Ut autem qualis sit hæc collectio declaremus, suppono, ab instanti illius primæ justificationis, in cuius gratia perseveratur, usque ad mortem, aliquam moram temporis intercedere, quia gratia infunditur per primum sui esse, et homo moritur per primum non esse, inter quæ duo instantia aliqua mora temporis necessario interponitur. In illa autem mora variis modis perseverari potest. Primo, sine ullo actu, ut patet in parvulis, qui etiam sine proprio actu justificantur, et potest contingere in adultis, quia, licet per proprium actum justificantur, possunt postea sine novo actu perseverare, vel quia dispositio ad primam gratiam præcessit infusionem ejus, ut saepe contingit in his qui per solam attritionem cum sacramento justificantur, et tempore quo justificantur sunt amentes, aut non actu attendunt; vel quia, licet in ipsa justificatione actu operentur, statim cessant, et usque ad mortem non peccant mortaliter sine novis actibus positivis, ut facile accidere potest. Alius vero et ordinarius modus perseverandi in adultis est exercendo plures actus virtutum, quibus peccata etiam carent post comparatam gratiam in qua permanent, et ita usque ad mortem procedendo.

5. Triplex corollarium. — *Primum.* — Hinc ergo colligimus primo duo præcipue auxiliorum genera ad perseverandum tribui; quædam extrinseca, alia intrinseca dici possunt. Extrinseca voco illa quæ dantur homini ut caveat peccatum mortale, non per voluntarium actum, sed per solam carentiam actus peccaminosi. Et hujusmodi sunt illa auxilia per quæ facit Deus (ut ex Augustino supra dicebamus) ut homini non occurrant suasores ad malum, ad quod spectat, ut nullum

occurrat objectum ad malum excitans, et hoc etiam pertinet naturalis oblivio præcepti affirmativi, quia, si memoriae occurret, forte quis per omissionem peccaret, et dum non occurrit, saltem per naturalem oblivionem vel ignorantiam invincibilem excusatur, etiamsi interim nihil boni operetur, vel etiamsi alias venialiter peccet. Et ad hunc ordinem auxiliorum pertinet illa specialis providentia Dei, qua ex certa scientia et electione permittit vel procurat homini mortem, eo tempore quo in gratia existens omnem futuram vel possibilem occasionem amittendi gratiam per mortem evitat. Quia hoc totum non fit per internam hominis illuminationem, inspirationem, vel cooperacionem, sed per extrinsecam providentiam et protectionem, removendo, vel applicando causas extrinsecas, prout ad tales Dei intentionem deservire possunt. Intrinseca vero auxilia sunt quæ intellectui, aut voluntati, aliisve potentis internis hominis divinitus infunduntur, ut actus bonos eliciat, et per illos vel affirmativa præcepta impleat, vel peccata contra negativa præcepta voluntarie et per actus positivos evitet, seu tentationes vincat; quorum auxiliorum necessitas ex dictis in 3, 4 et 5 lib. satis est per se clara.

6. *Secundum corollarium.* — Secundo, colligimus donum hoc perseverantiae non esse ejusdem collectionis (ut sic dicam), id est, non comprehendere eadem auxilia in omnibus qui salvantur. Hoc evidens est, quia hoc donum non in omnibus habet eosdem effectus; auxilia autem dantur propter effectus, et illis proportionata conferuntur; ergo collectio auxiliorum non est æqualis in omni perseverantiae dono. In quibusdam igitur hoc donum in solis auxiliis extrinsecis consistit, nimirum, in parvulis, qui non sunt in ea ætate capaces aliorum auxiliorum, sed per extrinsecam providentiam proteguntur, et ad finem sanctæ vitæ perducuntur. Solum potest cogitari, licet ad hanc perseverantiam non concurrent auxilia intrinseca ipsi parvulo, posse ad illam pertinere auxilia intrinseca data parentibus, vel ministris Ecclesiæ in ordine ad salutem talis parvuli. Sic enim Prosper, lib. 2 de Vocat. gent., c. 23, dicit habere parvulos hujusmodi auxilia per parentes, vel in parentibus. Verumtamen, si quis attente consideret, talia auxilia, licet sint intrinseca adulto, parvulo sunt extrinseca. Præterquam quod illa potius sunt ad primam justificationem in tali statu mors homini contingat; ergo sal-

primam gratiam per ministerium et diligenciam adulorum parvuli consequuntur, et ideo sanctæ cogitationes et auxilia quibus adultis inducuntur ad baptizandum infantem, ipsi parvulo data esse censentur ut justificantur; postquam autem justificatus est, talibus auxiliis etiam per alios non indiget ut in gratia perseveret, quia sive alii bene sive male operentur, semper ipse perseverabit, si præmatura morte rapiatur. Idemque locum habet in grandioribus quoad ætatem, si, vel perpetuo amentes fuerint, vel, si aliquando habuerunt usum rationis, illa post primam justificationem usi non sunt, sive quia non potuerunt, sive quia repente rapti sunt prius quam attenderent. Ac denique idem est in omnibus qui solum perseverarunt per puram carentiam negativam peccati mortalis, post comparatam gratiam sine positivo actu voluntatis; nam omnes isti indiquerunt extrinseca protectione, non tamen internis auxiliis quæ ad bene operandum dantur, cum supponamus illos sine boni operatione post primam justificationem perseverasse. In illis autem qui bene operando peccata cavent, donum perseverantiae auxilia intrinseca includit propter contrariam rationem. Unde etiam hæc differentia inter hæc auxilia notari potest, quod donum perseverantiae cum solis auxiliis extrinsecis inveniri potest, ut in parvulis et aliis quos diximus. Nam, licet in illis necessarius sit influxus physicus, quo gratia conservatur, qui dici potest intrinsecus homini habenti gratiam, non tamen censetur specialis nec distinctus ab ipsa gratia, cui debitus est, seu connaturalis. At vero e contrario non invenitur donum perseverantiae cum solis intrinsecis auxiliis sine extrinseca Dei protectione, tum quia per longum tempus non vitantur omnia peccata, moraliter loquendo, nisi intrinsecis auxiliis extrinseca conjungendo, quibus nimirum fit ut tentator vel omnino absit, vel remissius tentet, vel breviori tempore, vel ut pauciora objecta seu occasiones occurrant, aut leviora, et similia, quæ extrinsecus, et per solam ablationem causarum vel occasionum peccata impediunt; tum etiam quia, etiamsi tempus breve sit, semper est necessaria illa peculiaris providentia, qua fit ut homo tali tempore præscripto in gratia moriatur, nam ad hoc non tam voluntas hominis quam causæ naturales vel extrinsecæ concurrunt, quas Deus ita disponit vel convenire sinit, ut infallibiliter præscripto tempore, et in tali statu mors homini contingat; ergo sal-

tem hoc genus extrinsecæ protectionis cum auxiliis intrinsecis conjungendum est in his qui per proprios actus perseverant.

7. *Tertium corollarium, quod etiam secundæ tituli questioni respondet.* — Tertio, colligatur ex dictis quid addat hoc speciale perseverantiae donum ultra speciale auxilium sufficiens tantum, seu dans tantum posse perseverare, non tamen actualem perseverantiam. Nam imprimis addit illam singularem providentiam qua Deus decrevit imprimis custodire hominem in hac vita donec gratiam obtineat, ut in ea mori possit, ac deinde præcipere illum postquam illam obtinuit, antequam cadat; seu, quod perinde est, ita definire, ac providere vel permittere terminum vitæ ejus, ut non nisi in statu gratiæ illi eveniat. Hoc enim genus providentiae non habet Deus cum his qui non perseverant, licet eis auxilium quo perseverare possint concedat. Præterea addere potest multa auxilia extrinseca quibus aufert pericula peccandi, vel occasiones in quibus prævidebat Deus hominem fuisse peccatum, si occurrerent, et ipse sua speciali gratia illas evenire non permittit. Non quidem nego sæpe concedere Deum hoc genus gratiæ etiam multis, qui usque in finem perseveraturi non sunt, quia possunt aliquando similem gratiam orando impetrare; aliquando vero Deus suo arbitrio potest illam concedere propter alia consilia voluntatis suæ, licet electi non sint nec finaliter perseveraturi; nihil enim hoc repugnat et multis congruentibus rationibus fieri potest. Nihilominus certius est hoc genus auxiliij concedi perseverantibus, præsertim quando diu, et constanter, ac sine interruptione per aliquem lapsum usque ad mortem perseverant. Et præterea quando hæc gratia datur perseveranturis, maxime datur in eis occasionibus in quibus lapsus vitam æternam impediret, ut in fine vitæ ac mortis articulo, quia eis datur ex intentione efficaci perseverantiae eorum, quod in aliis non perseverantibus locum non habet.

8. *Efficacia perseveranti additur supra posse.* — Denique quando perseverantia fit per actus hominis perseverantis, addit supra protestatem perseverandi congruentiam et efficaciam auxiliorum. Nam, licet ei qui perseverare potest, non tamen est perseveratus, multa auxilia efficacia dentur, quibus sæpe sancte operatur et peccata evitat, non tamen dantur ei omnia auxilia efficacia quæ illi in præscientia divina ad perseverandum usque

in finem necessaria essent. Alteri vero, cui Deus vult perseverantiam donare, illa præparat efficacia auxilia quibus præscit usque in finem perseveraturum. Et hæc est magna gratia in quocumque auxilio efficaci collato cum sufficiente. Unde est longe maxima in collectione omnium auxiliorum quibus infallibiliter usque in finem perseverandum est, sive illa sint numero plura vel pauciora, aut in entitate physica magna vel minora, ut supra dixi. Quamvis ipsa dona perseverantiae usque in finem inter se comparando, sine dubio excellentius donum et majus beneficium est, quando hæc auxilia ad plures et meliores actus, ac denique ad moriendum in majori gratia efficaciora sunt. Statim vero inquirendum occurrit quid addat hoc auxilium efficax ad perseverandum supra auxilium tantum sufficiens ad perseverandum. Sed hæc quæstio coincidit cum illa quæ in libro 5 fuse discussa est. Unde qui docent auxilium efficax addere auxilium physice prædeterminans ex parte Dei, consequenter dicunt donum perseverantiae addere simile auxilium, vel potius cumulum talium auxiliorum, et multititudinem eorum proportionatam modo perseverantiae, scilicet per longius aut brevius tempus, aut per plures vel pauciores, aut etiam per unum actum. Nos vero consequenter et cum eadem proportione sentimus donum perseverantiae addere congruentiam vocationis, aut vocationum plurium, aut pauciorum, juxta perseverantiae diuturnitatem et perfectionem. Atque ita plane illud exponit Augustinus, in questione secunda ad Simplician., et libr. de Dono perseverant., capit. octavo et nono.

CAPUT VI.

UTRUM DONUM PERSEVERANTIE SIT EJUSDEM RATIONIS IN OMNIBUS, VEL ALIQUAM PARTITIONEM SEU DIVERSITATEM ADMITTAT?

1. *Alvarez opinio.* — Hanc quæstionem attigit P. Alvarez, disp. 107, et refert opinionem distinguentem duplex perseverantiae donum: unum, quo aliqui justi ita proteguntur, et præveniuntur, ut indeclinabiliter perseverent, ut fuit datum Apostolis et aliis in gratia confirmatis; aliud vero esse donum quo Deus solum dat homini perseverare, si velit, quod potius est posse perseverare, si velit, quod commune est omnibus justis, licet in quibusdam habeat effectum, et non in aliis, pro inata voluntate. Ex qua distinctione (inquit ille